

УДК 796.51:338.48

Дьяков К.В.¹, Цвілий С.М.²

¹ студ. гр. ГФ-213м, НУ «Запорізька політехніка», м. Запоріжжя

² канд. екон. наук, доцент, НУ «Запорізька політехніка», м. Запоріжжя

ГІРСЬКИ ВИДИ ЕКСТРЕМАЛЬНОГО ТУРИЗМУ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

На світовому ринку туристичних послуг чітко простежується тенденція щодо стрімкого розвитку популярності активних видів відпочинку, зокрема екстремального. Екстремальний туризм є одним з найперспективніших у світі та користується значним попитом. В Україні цей вид туризму відносно новий, але швидко набуває популярності серед професіоналів та серед звичайних туристів.

Сьогодні багато туристичних фірм розвивають саме на екстремальний туризм. Визначення екстремальності є індивідуальним для кожного споживача в залежності від накопиченого досвіду, темпераменту, психофізіологічних рис особистості, які впливають на мотивацію вибору подібного типу відпочинку [1]. Екстримом для людини може бути будь-який вид діяльності, не звичний для неї, відмінний від звичайного способу життя, що викликає сплеск емоцій, своєрідний позитивний стрес (для певних категорій людей екстремальними є навіть поїздки верхи на конях й польоти на аеропланах). Активний відпочинок – один із кращих способів зняття напруги. Екстремальний туризм зародився на базі спортивного туризму – туризму, в основі якого лежать змагання на маршрутах, що включають подолання категорійних перешкод в природному

середовищі (перевалів, вершин, порогів, каньйонів, печер), і на дистанціях, прокладених на штучному рельєфі та в природному середовищі. Екстремальний туризм – це вид активного туризму, що характеризується відвідуванням природних або штучно створених людиною об'єктів, пов'язаний із певним ступенем ризику для туриста, під час якого відбувається мобілізація фізичних і психологічних резервів людини, в результаті якого вона отримує позитивний адреналін, емоції і незабутні враження [2].

У якості категорії екстремального туризму виступає гірський туризм. На сьогодні гірські курорти значно диверсифікували свої послуги, тому пропонують різноманітній асортимент відпочинку туристам в гірській місцевості цілорічно. Так, до літніх додаткових послуг, які вони пропонують відносять: прогулянки пішки, піший туризм, спостереження за птахами, рафтинг катання на гірських велосипедах, а до зимових – катання на лижах, на сноуборді, санях. Гірський туризм доцільно трактувати як вид екстремального туризму, який полягає в переміщенні людей за певним маршрутом, прокладеним у гірській місцевості [5]. У більшості випадків походи проводяться на значних висотах над рівнем моря.

Гірський туризм відноситься до спортивних (активних, екстремальних) видів і включає декілька підвидів. Зазначено, що гірський туризм задовольняє потреби у проведенні вільного часу та дозволяє цікаво і з користю здоров'ю. Для людей, яких приваблює активний відпочинок у горах, є можливість займатися різними видами спорту, пов'язаними з подоланням маршрутів на значній висоті. Гірський туризм є видом активного відпочинку, яке поєднує у собі кілька різних, але за своїми цікавими напрямками: сходження у гори – альпінізм, скелелазіння, піші походи по певному маршруту (трекінг), екстремальний туризм, сплав по гірських річках та наукові експедиції, що мають на меті вивчити мінерали, гірську рослинність, фауну певної місцевості (екологічний туризм). Всі напрями мають свої переваги та недоліки та мають вірних послідовників, які розвивають та популяризують цей вид активного відпочинку [4]. Завдяки існуванню різних напрямків гірського туризму, у

людини є можливість вибору того варіанту, який відповідатиме його особистим вимогам та фізичним можливостям [3].

Сучасний гірський туризм в Україні володіє понад як сторічною історією, про що існує значна кількість згадок. Однак, розвиток гірського екстремального туризму на сучасному етапі базується, насамперед, на основі розвитку об'єктів туристичної інфраструктури розрахованої на платоспроможного та вимогливого споживача (готелі і пансіонати для населення з доходами на рівні середнього класу, туристичні бази з належним рівнем сервісу поблизу гірських курортів, а також інші різноманітні інфраструктурні об'єкти – заклади медичної допомоги, прокату спорядження тощо). Необхідною умовою є і рівень інженерної та транспортної інфраструктури, забезпеченість водними та енергоресурсами

Перспективними видами гірського екстремального туризму є: альпінізм, гірськолижний туризм, сноубординг, параглайдинг, фріскінг, скітур, лижний альпінізм, фрірайд, маунтінбайкінг. Даний вид туризму все більше захоплює населення, набуваючи масового характеру. При належному підході розвиток гірських видів екстремального туризму сприятиме збільшенню внутрішнього туризму, а при правильній маркетинговій політиці та організації рекламної діяльності на зовнішньому ринку – й міжнародного туризму. Це сприятиме збільшенню прибутків до бюджету країни та популяризації країни й регіону на світовому ринку туристичних послуг. Основною передумовою для розвитку даного виду туризму є якість та безпека пропонованих послуг.

Список використаних джерел:

1. Кукліна Т. С., Цвілій С. М., Журавльова С. М. Загальні тенденції розвитку світового туризму: від коронавірусу до військової агресії. *Підприємництво та інновації. Науковий журнал*. 2022. Вип. 23. С. 12–15.
2. Маркетинг в туризмі : навчальний посібник. / С. М. Цвілій, Т. С. Кукліна, В. М. Зайцева. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2022. 260 с.

3. Цвілій С. М. Конструктивна модель реалізації потенціалу індустрії туризму України в європейському гео економічному просторі. *Збірник наукових праць ТДАТУ ім.Дмитра Моторного (економічні науки)*. 2024. № 1(50). С. 57–69.

4. Цвілій С. М. Методологія формування інвестиційного портфеля міжнародної корпорації в контексті розвитку індустрії туризму країни з послабленою економічною системою. *Успіхи і досягнення у науці: журнал*. 2024. № 6(6). С. 912-925. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-6\(6\)-912-925](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-6(6)-912-925).

5. Цвілій С. М., Кукліна Т. С., Каптюх Т. В. Перспективні туристичні тренди в контексті повоєнного відновлення вітчизняної індустрії туризму та її сталого розвитку . *Здобутки економіки: перспективи та інновації*. 2024. №8. ID статті: 82. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13141226>.